

**Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty
Masarykovy univerzity, Brno, Kotlářská 2, 611 37
www.sci.muni.cz/bot_zahr
zahrada@sci.muni.cz
tel.: +420 549 495 660**

Úvod

Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, zřízená při založení fakulty v roce 1922 profesorem Podpěrou, je doposud na svém původním místě a její základní vnitřní dispozice, složení sbírek, ani poslání se nezměnily. Svou plochou 1 ha se řadí mezi zahrady menší; většinu plochy zabírají sbírkové a expoziční části včetně záhonů systému rostlin, je zde jen velmi malé technické zázemí s komposty a pařeništi. Skleníky mají plochu 1.100 m². Ve venkovní části se pěstuje asi 2.500 taxonů rostlin, z čehož je asi 600 taxonů dřevin. Ve sklenících je to kolem 2.500 taxonů subtropických a tropických rostlin. Součástí zahrady jsou i sbírky dřevin a péče o zeleň v areálu fakulty (celkem 3 ha).

Hlavním posláním botanické zahrady je pěstování rostlin, udržování a obměna sbírek tohoto živého materiálu. Sbírký následně slouží k prezentaci, výuce a výzkumu. Prezentace sbírek probíhá formou jejich zpřístupnění veřejnosti, a to každý den po celý rok, kromě vybraných svátků. Součástí prezentace je několikastupňový informační systém. Jeho základem jsou jmenovky u rostlin, následující naučné panely, audioprůvodce ve sklenících, pracovní listy a další tištěné materiály, odborný výklad živého průvodce po sbírkách, až po individuální odbornou poradnu v oboru zahradnictví a botaniky, resp. odborné informace na internetu. Kromě běžné otevírací doby jsou specializované kolekce prezentovány i na výstavách, kterých je během roku několik, většinou 3-5. K dalším pravidelným akcím patří Dny otevřených dveří, Den Země, Noc vědců a výstavy umělecké.

V zahradě je k dispozici odborná knihovna s možností externích výpůjček, čítající kolem 1.300 položek zahradnické a botanické literatury, a dále prezenční srovnávací sbírka semen asi o 1.700 taxonech.

Zahrada vydává každoročně Index Seminarum – seznam semen sebraných v zahradě za daný rok. Semena slouží k bezplatné výměně s ostatními zahradami; tyto výměny jsou podmíněny mezinárodními konvencemi, kterými se řídíme, a ty nás zavazují k použití těchto semen pouze pro nekomerční účely. Semena si ale také často objednávají studenti a vědci pro svoje odborné práce.

Živý rostlinný materiál je pravidelně poskytován pro výuku na naší fakultě, Pedagogické fakultě, Farmaceutické fakultě a Lékařské fakultě MU, Mendelu, Veterinární univerzitě, pro biologickou olympiádu i pro výuku na brněnských gymnáziích. S rozvojem molekulárního studia rostlin se rozšířilo i poskytování vzorků živých rostlin pro tyto účely pracovištím specializovaným na taxonomii, ale i pro zjišťování účinných léčivých látek v rostlinách. Jde o pracoviště jak u nás, tak i ve světě.

V botanické zahradě probíhají každoročně studentské práce, ať už středoškolské, bakalářské nebo následně i diplomové, pravidelnou výuku zde mají studenti různých fakult, účastníci seminářů na gymnáziích, prostory využívají studenti uměleckých škol, kteří sem chodí malovat nebo fotografovat. Konají se zde exkurze a přednášky Univerzity třetího věku, pořádané různými školami v ČR. Zahrada je oblíbeným místem pravidelných srazů studentů, milenců, seniorů žijících v okolí, maminek s dětmi a vycházek dětí z okolních mateřských škol. Za pěkného počasí se zde často koná výuka pod širým nebem.

Svou polohou uprostřed rušného města, v krásném prostředí okolních secesních činžovních domů, které byly citlivě opraveny, je zahrada oázou klidu nejen pro všechny návštěvníky, ale i pro různé živočichy. Můžeme zde vidět různé druhy menších živočichů (pijavy, žížaly, mnohonožky, stínky, drobní vodní korýši), vodního i suchozemského hmyzu (vášky, šidélka, čmeláci, včely, motýli, brouci, ploštice, mravenci), měkkýše (okružák, plovatka, hlemýžď), ryby (venku chováme karase zlatého), obojživelníky (čolci, žáby), plazy (užovka, v bazénech se v létě objevují želvy nádherné, které tam odkládají návštěvníci), ptáky (vrabci, rehci, sýkory, kosi, sojky, straky, vrány, kavky, havrani, strakapoudi, žluny, kachny divoké, holubi domácí a hřivnáči, hrdličky) a savce (myši, hraboši, veverky, zajíci, rejsci, ježci, netopýři, kuny, kočky). V areálu se vyskytuje velké množství různých druhů hub (ve fotogalerii máme zaznamenáno asi 90 nalezených druhů makromycet), řasy suchozemské i vodní, lišejníky a mechy (48 druhů nalezených mechorostů).

Botanická zahrada je jedním ze zakládajících členů Unie botanických zahrad České republiky (2005); tato profesní organizace sdružuje více než 38 botanických zahrad a arboret u nás, které se pravidelně scházejí, spolupracují a snaží se prosazovat společné cíle.

Při naší botanické zahradě působí od roku 1996 Sdružení přátel botanické zahrady, které má asi 30 členů. Tento spolek pořádá přednášky a je otevřen dalším zájemcům, kteří mají výhody při vstupu do skleníků.

V roce 2012 se Botanická zahrada stala členem Společnosti pro zahradní a krajinářskou tvorbu.

V roce 2023 se Botanická zahrada zaregistrovala do databáze ArbNet.

Zaměstnanci v botanické zahradě v roce 2025

4 VŠ, 5 SŠ s maturitou v oboru zahradník, 4 vyučení v oboru zahradník, 1 sekretářka, 1 uklízečka, 2 brigádníci studenti

Vedoucí: Mgr. Magdaléna Chytrá, v letech 1989-1990 zahradnice, od července 1995 botanička, od července 2015 vedoucí náplň činnosti: Řízení a kontrola zaměstnanců, hospodaření s rozpočtem, odpovědnost za majetek, správa svěřených zařízení, nákup zboží a materiálu pro práci, komunikace s vedením fakulty a dalšími odděleními fakulty, žádosti o kácení dřevin, odborný dohled nad sbírkami, jejich rozšiřování a rozvoj, určování rostlin a příprava jmenovek, příprava odborných výstav a dalších akcí, komunikace s externími dodavateli, spolupracovníky a vystavovateli, návrhy a realizace krátkodobé i dlouhodobé péče a rozvoje sbírek botanické zahrady a další zeleně v areálu fakulty na Kotlářské, návrhy a realizace krátkodobé i dlouhodobé strategie činnosti a rozvoje botanické zahrady, péče o další vzdělávání zaměstnanců zahrady, komunikace s návštěvníky, poradenská služba pro veřejnost, odborné posudky, vedení odborných exkurzí pro studenty, školy, veřejnost a U3V ve sklenících, komunikace s návštěvníky a médií, konzultace SOČ, bakalářských a diplomových prací studentů, granty – podávání a vedení, komunikace s členy Sdružení přátel botanické zahrady (tajemnice).

Odborná pracovnice – botanička: Mgr. Deana Láníková, PhD., od září 2023, poloviční úvazek

náplň činnosti: Odborný dohled nad venkovními sbírkami botanické zahrady, určování rostlin, příprava jmenovek, sběr semen a tvorba Indexu seminarum, komunikace s botanickými zahradami při výměně semen, vedení exkurzí ve sklenících. Členka genofondové skupiny UBZ ČR.

Odborná pracovnice: Ing. Hana Ondrušková, zahradní architektka, od srpna 2019

náplň činnosti: PR managerka, komunikace s veřejností a médii, příprava akcí a výstav, vedení FB, webu, Instagramu, tvorba plakátů a materiálů dle nového vizuálního stylu MU, vedení odborných exkurzí pro studenty, školy, veřejnost a U3V ve sklenících, projektování nových zahradních úprav v botanické zahradě, poradenská služba pro veřejnost, zastupování vedoucí v nutných případech, řídí podnikové vozidlo.

Vedoucí zahradnice ve skleníku: Ing. Jana Jandová, od června 2019

náplň činnosti: Péče o rostliny ve skleníku – zálivka, přesazování, množení, úklid, postřiky, návrhy rekonstrukcí expozic ve sklenících, odborný dohled nad tropickými a subtropickými skleníkovými sbírkami, jejich rozšiřování a rozvoj, určování rostlin, příprava výstav, výroba dekorací, aranžování, odborné provádění školních exkurzí ve skleníku, komunikace s návštěvníky, prodej vstupenek, služby o víkendech a při výstavách, řidička podnikového vozidla, píše kroniku BZ.

Zahradnice ve venkovním úseku: Magda Doležalová, od května 2025

náplň činnosti: Samostatná péče o rostliny na svěřeném úseku – zálivka, přesazování, množení, úklid, služby o víkendech a při výstavách, údržba areálu fakulty, čištění semen, péče o semennou banku, rozesílání objednaných semen, úklid sociálního zařízení, vedení kroniky BZ, další práce dle rozhodnutí vedoucí.

Zahradnice ve skleníku: Martina Kelblová, od července 2016

náplň činnosti: Péče o rostliny ve skleníku – zálivka, přesazování, množení, úklid, návrhy rekonstrukcí expozic ve sklenících, příprava výstav, výroba dekorací, aranžování i na dalších společenských akcích fakulty a univerzity, občasné postřiky rostlin proti škůdcům, komunikace s návštěvníky, prodej vstupenek, služby o víkendech a při výstavách, úklid sociálního zařízení.

Zahradnice ve skleníku: Mária Muricová, od září 1991

náplň činnosti: Péče o rostliny ve skleníku – zálivka, přesazování, množení, úklid, příprava výstav, výroba dekorací, komunikace s návštěvníky, prodej vstupenek, služby o víkendech a při výstavách, úklid sociálního zařízení.

Zahradnice ve venkovním úseku: Hana Brímová, od února 2023

náplň činnosti: Samostatná péče o rostliny na svěřeném úseku – zálivka, přesazování, množení, průklesty dřevin, úklid, služby o víkendech a při výstavách, údržba areálu fakulty, čištění semen, úklid sociálního zařízení, další práce dle rozhodnutí vedoucí.

Zahradnice ve venkovním úseku: Jana Minarčíková, od května 2016

náplň činnosti: Samostatná péče o rostliny na svěřeném úseku – zálivka, přesazování, množení, výsevy rostlin, úklid, služby o víkendech a při výstavách, údržba areálu fakulty, čištění semen, úklid sociálního zařízení, další práce dle rozhodnutí vedoucí.

Zahradnice ve venkovním úseku: Jaroslava Milionová, od září 1987 do března 2025

náplň činnosti: Samostatná péče o rostliny na svěřeném úseku – zálivka, přesazování, množení, úklid, služby o víkendech a při výstavách, údržba areálu fakulty, čištění semen, péče o semennou banku, rozesílání objednaných semen, úklid sociálního zařízení, vedení kroniky BZ, další práce dle rozhodnutí vedoucí.

Zahradnice ve venkovním úseku: Kristýna Tvrdá, od března 2020

náplň činnosti: Samostatná péče o rostliny na svěřeném úseku – zálivka, přesazování, množení, úklid, služby o víkendech a při výstavách, údržba areálu fakulty, čištění semen, péče o semennou banku, rozesílání objednaných semen, odesílání pošty, další práce dle rozhodnutí vedoucí.

Zahradník ve venkovním úseku: Vladimír Remeš, od července 1993

náplň činnosti: Výsadby a množení dřevin, zálivka, postřiky, údržba areálu fakulty, sekání trávy a stříhání živých plotů, průklesty a péče o dřeviny v botanické zahradě i areálu fakulty, pomoc při přenášení rostlin a dalších těžkých pracích ve skleníku i na zahradě, úklid, péče o skládky kompostů a zemin a pařeniště, úklid sněhu a posyp vozovek, služby o víkendech a při výstavách, starost o nářadí, nástroje a přístroje pro práci, řidič traktoru a podnikového vozidla, nákup zboží a materiálu pro práci, další práce dle rozhodnutí vedoucí.

Zahradník ve venkovním úseku: Zdeněk Pazderka, od ledna 2019

náplň činnosti: Výsadby a množení dřevin, zálivka, údržba areálu fakulty, sekání trávy a stříhání živých plotů, průklesty a péče o dřeviny v botanické zahradě i areálu fakulty, pomoc při přenášení břemen a dalších těžkých pracích ve skleníku i na zahradě, úklid, péče o skládky kompostů a zemin a pařeniště, úklid sněhu a posyp vozovek, služby o víkendech a při výstavách, starost o nářadí, nástroje a přístroje pro práci, řidič traktoru a podnikového vozidla, další práce dle rozhodnutí vedoucí.

Zahradník ve venkovním úseku: Adam Ruller, od srpna 2019

náplň činnosti: Pletí, okopávání a zálivka záhonů v areálu fakulty a na střešní zahradě. Výsadby rostlin, údržba úseku, průklesty a péče o dřeviny v botanické zahradě i areálu fakulty, pomoc při přenášení rostlin a dalších těžkých pracích ve skleníku i na zahradě, úklid listí, úklid sněhu a posyp vozovek, služby o víkendech a při výstavách, řidič traktoru, další práce dle rozhodnutí vedoucí.

Sekretářka: Zdeňka Kotasová, od ledna 2024, poloviční úvazek

náplň činnosti: Účtování, fakturace, práce s pokladnou, inventarizace, docházka, evidence pracovní doby, cestovní příkazy apod., nákup zboží a materiálu, vedení kalendáře a další práce.

Uklízečka: Naděžda Táborská, od dubna 2023, poloviční úvazek

náplň činnosti: Uklízí kanceláře BZ i společné prostory v budově 4 a pokladnu, zasedačku a WC v zahradě.

Studenti v pokladně: Ján Hamza (do dubna), Jakub Dvořáček (do září), Patrik Hanák (od května), Markéta Alexandrová (od října) – ve službách se střídají a prodávají vstupenky do skleníků o víkendech od 9 do 15, resp. v létě do 17 hodin. Brigádníci za neschopenky: Martin Jestřábek, Zbyněk Grepl.

Návštěvnost v roce 2025

Návštěvnost: celkem odhadem 30.000 návštěvníků
odhadem 10.000 neplatících návštěvníků a dětí (do zahrady je vstup volný)
platících návštěvníků celkem: 18.409 osob
individuální plné vstupné za 120 Kč: 3.514 osob
individuální zlevněné vstupné za 60 Kč: 3.925 osob
školní exkurze za 80 Kč: 2.494 osob
výstavy (vstupné 160 a 80 Kč, rodinné 400 Kč):
Výstava masožravých rostlin (Miroslav Srba), květen 10 dní: 2.063 osob
Výstava sukulentů na téma Maskování + nejmenší pryšec (Pavel Hanáček Mendelu), září 8 dní: 1.570 osob
Výstava subtropických rostlin (Citrusáři Brno), říjen 5 dní: 808 osob
Výstava ptactva a morčat (Parakas – morčata, ÚEB PŘF MU), víkendové předvádění, listopad 10 dní: 2.860 osob

Další akce: Dny otevřených dveří: 10. a 12. 1.
Panelová výstava Práh jižní Morava – 25 let na cestě k duševnímu zdraví, únor
Skleněnka Monika Hykrdová a Sklárna Karlov, výstava objektů ze skla, únor
Noční Valentýnská prohlídka skleníků, 14. 2., 69 osob s ochutnávkou vína Volařík a živou hudbou Capibaribe
Výstava fotografií z elektronového mikroskopu: Tajemství povrchu rostlin, březen, UKB – duben až květen
Dny elektronové mikroskopie, nafukovací Roztoč a promítání Škodí nebo pomáhá, 28.-30. 3., ÚFTP
Panelová výstava: Jedovatá sezóna, duben
Den Země na téma Jed nebo lék, 26. 4., Spolek přírodovědců a ÚGV, ÚEB, ÚBZ, ÚFTP, ÚBioChe, PedF, 442 osob a děti
Exkurze pro veřejnost na Den botanických zahrad 22. 5.
Výstava historických fotografií: Proměny Kotlářské ulice v 19. a 20. století, Jiří Holík + 5 přednášek, květen
Odborné přednášky o masožravých rostlinách v rámci výstavy, 31. 5., Miroslav Srba
8. ročník Výstava soch studentů FaVU VUT: Sochy mezi květy, léto, Swap Mařena a provádění po výstavě 22. 9.
Večerní prohlídky skleníků + promítání, 12.-14. 8., 861 osob
Noc vědců na téma Bohatství s ÚKZÚZ, promítání filmů, 26. 9.
Výstava hub, Petr Hrouda ÚBZ PŘF MU, při výstavě citrusů v říjnu
Čajové odpoledne, 19. 10.
Panelová výstava Neviditelné trny, Fairtrade Česko a Slovensko, říjen
Konference Květiny k řezu mají budoucnost? 11. 10., pro veřejnost, 65 osob v aule
Výstava výtvarných prací žáků ZUŠ J. Kvapila na téma Kouzelný les, listopad-prosinec

Facebook a Instagram: sledujících příznivců je na FB ke konci roku 2025 celkem 6.949, na Instagramu 1.708

Celkový příjem ze vstupného a dalších služeb (prac. listy, pohledy, inf. materiály, turistické známky, pronájem prostor, další služby) za rok 2025: 1.976.000 Kč, z toho 60 % bylo přijato platebními kartami. Jen za suvenýry: 25.605 Kč.

Index Seminum 2025:

Obsahuje 928 položek, je rozeslán e-mailem do botanických zahrad v EU.

Další služby poskytnuté zahradou:

Spolupráce se SZAŠ Rajhrad při naší výstavě sukulentů (6 dní po 2 studentech).
Trvalé umístění meteorologických přístrojů pro Geografický ústav PŘF MU v zahradě.
Focení svatebčanů: 2x, pronájem pro fotografování ke komerčním účelům: 5x
Spolupráce s médii, odpovědi na dotazy médií, poskytování tiskových zpráv o našich akcích a otevírací době. Pravidelné články ve Zpravodaji Brno-střed.
Živé vysílání v ČT Dobré ráno – Ondrušková 4x, Chytrá 1x
Káva o čtvrté v ČR 5x, Dobré dopoledne ČR 1x, Radiožurnál ČR 1x, Ondrušková
Odborné poradenství pro veřejnost – e-mailem, osobně, telefonicky, poštou, na FB.
Poskytnutí materiálu pro výuku a studentské práce.
Přednášky pro kurz U3V MU, 16 lekcí, Ondrušková, Chytrá.
Vedení SOČ na téma Rostliny Japonska v zahradní tvorbě – leden, Trávníky – leden, Jedlé rostliny v botanické zahradě, Mediterán – revize středomořské vegetace v botanické tvorbě – leden Lániková; Stimulátory růstu – vede Jandová
Odbornou praxi zde vykonaly 2 studenti střední školy chemické, Vranovská Brno.
Provázání Učené společnosti ČR po sklenících 11. 11. Chytrá
Valná hromada Sdružení přátel botanické zahrady, 5. 12., přednáška Příroda do kapsy – Jana Posslová.

Knihovna: Přírůstek knihy 5 + 8 titulů časopisů; 11 výpůjček.

Exkurze a účast našich zaměstnanců na kurzech, konferencích a dalších akcích:

Valná hromada Unie BZ ČR v Brně, leden, byly jsme pořádající organizace.
Setkání genofondové skupiny Unie BZ ČR v Praze jaro, Bečov podzim Lániková

Návštěva velké výstavy pelargonii v Loděnici, květen, 3 osoby
Floristický kurz ČBS v Bzenci, 5 dní, červenec, Chytrá
Zájezd Unie botanických zahrad ČR – Třeboň, Rakousko, 3 dny, červenec, Láníková, Ondrušková
Botanické družení Unie BZ ČR v Novém Dvoře u Opavy a do Polska, 6 osob, srpen.
Konference v Botanické zahradě v Košicích, září, 3 dny Chytrá a Ondrušková
Křest Průvodce Botanické zahrady a arboreta ČR v Suchdole, 22. 10. Chytrá, Ondrušková
Exkurze na výsypky a rekultivace v Ostravě s ČSE, 2 dny v říjnu, Chytrá
Konference ČBS v Praze, 2 dny, listopad, Chytrá
Konference Unie BZ ČR v Praze, listopad, 1 den, Chytrá
Konference SZKT v Luhačovicích, 3 dny, listopad, Chytrá, Ondrušková
Odborná exkurze do Hodonína, skleník, Muzeum ropy, Dům přírody, 9 osob, prosinec
Přednášky ČBS na seminářích ÚBZ v UKB, celoročně, Chytrá, Ondrušková, Láníková.

Pracovní aktivity

Proběhlo hodnocení zaměstnanců v rámci programu HR Award.
9x chemický postřik proti škůdcům ve sklenících provedený specializovanou firmou
Vyzvánění časopisů
Editorská práce na Průvodci po botanických zahradách a arboretech ČR, vyšlo v září 2025 Chytrá
Rekonstrukce rašeliniště na zahradě, rekonstrukce Láníkovy skalky, rekonstrukce skupiny Pisky
Doplnění rostlin z lomu v Čebíně na střešní zahradu kolárny
Doplnění masožravkoviště o nové druhy
Dospřádání většího množství šterku na cesty a mulčovací kůry do výsadeb

Výzdoba akcí univerzity a fakulty, nový systém udržitelné výzdoby

Výzdoba na ples PŘF
Výzdoba promoci U3V MUNI
Výzdoba předávání cen PŘF na Zahradní slavnosti
Vánoční výzdoba areálu a pracoven děkana a tajemníka na Vánoce
Výzdoba děkanského večírku a předávání cen
Výzdoba promoci 4 fakult MU, celkem 8x
Smuteční vazba 6x

Granty a dotace, dobrovolnictví:

Podpora provozu botanické zahrady ze strany města Brna ve výši 150.000 Kč.
Akce dobrovolnictví ze strany komunitní skupiny Geocaching – 50 osob, březen + exkurze ve sklenících.
PSVS Structure podpořil Sdružení přátel BZ částkou přes 9000 Kč přihlášením nového plotu do soutěže Má vlast cestami proměn.
AID podalo přihlásilo nový plot do soutěže Stavba roku ČKA – nepostoupil do dalšího kola.
Výhra v soutěži E.On Energy Globe – Firma Trilux věnovala 5 ks moderních úsporných lamp pouličního osvětlení – nainstalováno na jaře v parčíku před děkanátem.
Přerostlá palma z našeho tropického skleníku byla věnována do skleníku zámku Lednice.

Prořezání a vazby stromů: buk v atriu knihovny, zmarličník na Japonsku, tuje před budovou 11, kontrola vazeb na lípách před děkanátem

Výsadby stromů, keřů a dalších rostlin:

Pivoňky a kosatce na Láníkové skalce, hortenzie na rašeliništi, růže, keře a bohyšky u plotu Kotlářská.
Ve skleníku napěstováno větší množství kaktusů ze semen se známou lokalitou původu – zakoupeno u Chrudimského kaktusáře.
Na základě povolení orgánů ochrany přírody jsme získali semena a živé rostliny ohrožených druhů z přírody vybraných dle seznamu genofundové skupiny Unie BZ ČR: *Potentilla micrantha*, *Silene viscosa*, *Salvia aethiopsis*, *Echium maculatum*, *Gladiolus palustris*, *Iris sibirica*, *Campanula cervicaria*, z dřívější doby již máme z jiných zahrad *Nuphar pumila* a ze sběru studentů *Crepis pannonica*.

Stavba a opravy:

Reklamace opravy bazénu na Japonsku, PSVS Structure.
Propadlina za brankou u garáže – rozbitá kanalizace, PSVS Structure.
Projektování rekonstrukce bazénu se Žábou – Dufistav
Oprava stínovek ve skleníku

Zakoupeno: 2 nové pěstební stoly do skleníku č. 5, stavebnice výstavních stolů od pana Deutschera, čerpadlo do kašny v palmovém skleníku, 4 kancelářské židle, laminátor velký, úklidový vozík, akumulátorové nůžky, WAPka

Denní sledování srážek: V roce 2025 zde bylo naměřeno 500 mm srážek.

Zpracovala v lednu 2026, Mgr. Magdaléna Chytrá